Rok VI. 1859. № 3 i 4.

TYGODNIK ROLNICZO-PRZEMYSŁOWY

wydawany przez c. k. Towarzystwo gospodarczo-rolnicze Krakowskie.

Wychodzi w Krakowie raz na tydzień. Cena przedpłaty: półrocznie złr. 2 kr. 30 mk., rocznie złr. 5 mk. Na prowincji, z przesyłką półrocznie złr. 3, rocznie złr. 6 mk. Pieniądze prenumeracyjne nadsyłane być mają *franco* pocztą pod adresem: **do Redakcji Tygodnika rolniczo-przemysłowego** w Krakowie, w biórze c. k. Towarz. gosp. rolniczego, przy ulicy Szewskiéj Ner 335/6 z wyrażeniem: *pieniądze prenumeracyjne*, gdzie również adresowane być winny *franco* wszelkie zgłoszenia się przedmiotu pisma tego dotyczące. W Królestwie Polskiém przyjmują przedpłatę wszystkie Urzędy pocztowe za cenę półroczną rs. 3 kop. 8.

SPRAWOZDANIE

z posiedzeń ogólnego zebrania Członków c. k. Towarzystwa gospodarczo-rolniczego Krakowskiego, odbytych w dniach 17, 18 i 19 stycznia 1859.

POSIEDZENIE Iszo

dnia 17 Stycznia 1859.

O godzinie 10 zrana w sali dawnéj resursy, w obecności J.W. kawalera de Merkl c. k. radcy namiestnictwa, delegowanego z ramienia c. k. Rządu krajowego, odbyło się pod przewodnictwem Prezesa Towarzystwa Michała Badeniego posiedzenie Ogólnego Zgromadzenia, na które zebrali się następujący *Członkowie Towarzystwa*:

Vice-Prezes Tow. Henryk hr. Wodzicki, Dr. Alth Alojzy, Baszczewicz Kryspin, Br. Baum Józef, Bielski Władysław, Biesiadecki Władysław, hr. Bobrowski Wincenty, Brandys Wojciech, Brześciański Alexander, Bzowski Kazimierz, Chromy Dyzma, Dr Czerwiakowski Ignacy, Dąmbski Władysław, X. Dutkiewicz Antoni, Gołaszewski Leon, Gorczyński Adam, Gorczyński Julian, Helcel Florjan, Homolacz Wilhelm, Homolacz Wilhelm (młodszy), X. Jakubowski Adam, Jastrzębski Józef, Jerzmanowski Józef, Kaliski Sylwester, Kałuski Józafat, Kieszkowski Henryk, Konopka Józef, Korzeliński Seweryn, Kotarski Stanisław, Dr. Kozubowski Antoni, Jł. Kruszewski Ignacy, Br. Lariss Karol, Lebowski Oswald, Lipczyński Ignacy, Lipowski Konstanty, Lisowiecki Wacław, Lisowiecki Antoni, Mieroszewski Stanisław, Milieski Walenty, hr. Moszczeński Franciszek, hr. Moszyński Piotr, Muczkowski Tadeusz, Netrebski Jan, Niedzielski Erazm, Br. Niemyski Adam, Paszkowski Franciszek, Pruszyński Zygmunt, Rogaliński Wincenty, Rzewuski Antoni, Scheidlin Jan, Siegler v. Eberswald Henryk, Skarżyński Mieczysław, Sławiński Henryk, X. Słotwiński Stanisław, hr. Stadnicki Edward, Straszewski Ludwik, Szumańczowski Ludwik, Szmyciński Ignacy, Trzecieski Franciszek, Wężyk Leonard, Wielogłowski Walery, Wolski Kajetan, Zakaszewski Celestyn, hr. Załuski Jan, hr. Zborowski Prosper, Zubrzycki Józef, Dr. Zyblikiewicz Mikołaj. — Jawornicki Marcelli Sekretarz.

Prezes, przedstawiwszy Zgromadzeniu p. Komisarza rządowego, tudzież reprezentantów delegowanych z obcych Towarzystw, zagaił posiedzenie temi słowy:

Szanowni Panowie!

Po upływie blizko roku, spotyka mnie znowu przyjemność powitania szanownych Panów i prawdziwy zaszczyt przewodniczenia im w tak liczném zebraniu.

Ze sprawozdania, które p. Sekretarz odczyta, przekonacie się Panowie, że życzenia Wasze, na zeszłoroczném Ogólném Zgromadzeniu Komitetowi przekazane, wzięte były pod najściślejszy rozbiór, a o ile tylko dozwoliły okoliczności, staraliśmy się przeprowadzić je z pożytkiem. Między temi poczytujemy za najważniejsze odnoszące się do sprawy gorzelnictwa; a skoro podobne życzenia przedłożone zostały Wys. Rządowi i z innych prowincji Monarchji, możemy mieć nadzieję korzystnéj zmiany, tak pod względem wysokości opodatkowania, jak i uproszczenia manipulacji przemysł ten utrudniających.

Główném zajęciem Komitetu było jaknajpospieszniejsze urzeczywistnienie woli Waszéj urządzenia szkoły praktycznéj gospodarstwa wiejskiego. Sprawozdanie referenta tego przedmiotu Członka Wielogłowskiego przekona Panów, że już nie tak dalecy jesteśmy od wprowadzenia w życie tego zamiaru.

Ogłosiliśmy na rok bieżący Wystawę gospodarczą w Krakowie odbyć się mającą, wedle uznania Waszego w końcu maja lub na początku czerwca, a spodziewamy się, że tak jak poprzednie odpowié powszechnemu oczekiwaniu i okaże we wszystkiém postęp, do którego dążyć powinniśmy.

Wystawa zeszłoroczna w Jaśle tak świetnie się powiodła, iż nas to skłania do wytrwania w powziętym zamiarze u-

rządzania na przyszłość z kolei w coraz innym obwodzie podobnych Wystaw, aby tym sposobem obudzić szlachetne współubieganie się w rzetelnym postępie, a przez to samo i gospodarstwo krajowe podnosić.

Dziś mamy się zająć wyborem Komitetu na rok następny; zwracam przeto uwagę Panów, abyście głosy Wasze dawali oględnie, wybierając ile możności Członków, którymby dozwalały okoliczności czynny w pracach jego brać udział. Chciéjcie również Panowie pamiętać o przyjętym zwyczaju przedstawiania kandydatów na nowych Członków Towarzystwa, aby siły jego coraz bardziéj wzmacniać i przymnożyć mu współpracowników.

Kwestje na przeszłoroczném zebraniu do rozbioru podane, będą dziś i dni następnych przedmiotem obrad Waszych; a zechciéjcie znowu przedłożyć nowe, któreby na przyszłoroczném Zgromadzeniu rozbierane być mogły.

Wkońcu pozwólcie Panowie pocieszać się wspólną nadzieją, iż obudzone w naszém Towarzystwie życie, do którego nas skłania nie tylko potrzeba wzajemnéj pomocy, ale i miłość drogiego nam kraju, znajdzie coraz większe rozwinięcie i korzystne zastosowanie. Niedostatek środków materjalnych i powszechny brak zasobów, niechaj choć w części zastąpi u nas podwojona i umiejętna praca, przezorność i oszczędność, a po chwilach ciężkich prób i niepowodzeń, przyjdzie da Bóg czas, iż będziemy mogli zbierać błogie wytrwałości naszéj owoce!

Po tém zagajeniu, na wezwanie Prezesa odczytał Sekretarz następujące

SPRAWOZDANIE

z czynności Komitetu i funduszów ces. król. Towarzystwa gospodarczo-rolniczego krakowskiego, złożone na posiedzeniu ogólnego zebrania Członków tegoż Towarzystwa w dniu 17 stycznia 1859 roku.

Szanowne Zgromadzenie!

Przystępując do zdania sprawy z całorocznych czynności Komitetu, możemy przedewszystkiém z przyjemnością donieść, iż Najjaśniejszy Pan najwyższém postanowieniem z d. 13 października r. z. zatwierdzić raczył istnienie naszego Towarzystwa, pozwalając mu nosić nazwę *„c. k. Towarzystwo rolnicze.“* — Przy zawiadomieniu o tém, Wys. Rząd Krajowy zwrócił przedłożony przez nas projekt Statutu, ze zmianami przez Wys. Ministerstwo Spr. Wewn. wskazanémi, celem przeprowadzenia tych zmian na obecném zebraniu i przedłożenia raz jeszcze tak poprawionego Statutu pod najwyższe zatwierdzenie. — Załatwienie téj sprawy będzie w swoim czasie przedmiotem szczegółowego zajęcia Szanow. Zgromadzenia.

Komitet Wasz Panowie, nie zaniedbał wziąść pod ścisłą rozwagę przekazanych mu przez Was na przeszłoroczném Ogólném Zebraniu wniosków. Co w téj mierze dozwoliły mu przedsięwziąść okoliczności, następne wykaże sprawozdanie

Życzeniem Waszém było popieranie utworzenia krajowego Towarzystwa zabezpieczenia od strat z pożarów. Winniśmy tu przypomnieć, iż już przed 5 laty przedłożył Komitet Wys. Rządowi Krajowemu silnie uzasadnione podanie, popierające projekt ułożony i przedstawiony przez Tow. gospod. galicyjskie, z dodaniem z swéj strony niektórych uwag; na co jednak dotąd żadnéj, nawet odmownéj nie otrzymał odpowiedzi. Wiadomo nam tylko, iż projekt ten był przedmiotem badania i pobudką do zasiągania opinji od Władz krajowych: sądzićby przeto należało, iż za zupełnie upadły uważanym być nie powinien. — Wśród tego Czł. Komit. Franciszek Trzecieski wspólnie z wielu obywatelami, powątpiewając o możności przeprowadzenia powszechnéj assekuracji przymusowéj, przedłożył Prezydjum Krajowemu projekt utworzenia prywatnego towarzystwa dobrowolnego, na wzór istniejących już w innych prowincjach Monarchji; który także dalszego oczekuje rozwoju. Z tych powodów mniemał Komitet, iż występowanie czynne w téj kwestji, zanim względem jednego lub drugiego projektu jakakolwiek nie nastąpi decyzja, byłoby zbyteczném i przedwczesném; postanowił raczéj oczekiwać przynajmniéj rezultatu podania Czł. Trzecieskiego, by następnie przedmiot ten wziąść pod rozwagę.

Wniosek, aby przedstawić życzenie ograniczenia na pewien czas budowli kościelnych, a mianowicie zabudowań parafialnych, do tych które wymaga nagła i konieczna potrzeba, okazał się z wielu przeważnych względów, w téj przynajmniéj treści niewłaściwym. Uznano, iż ostatecznie możnaby tylko dopraszać się o ścisłe przestrzeganie zasad konkurrencji, a i w téj mierze za właściwsze poczytywano pozostawienie téj sprawy staraniom szczegółowo interessowanych. Z tego powodu zwrócono uwagę na artykuł wstępny w „Czasie“ Nr. 19 z r. 1854, gdzie przedmiot ten wyjaśniony został bardzo dokładnie, z powołaniem się na wszystkie w téj mierze obowiązujące przepisy; służyć przeto może każdemu za pożądaną w danym razie skazówkę.

Kilka wniosków odnoszących się do sprawy gorzelnictwa połączono w jedno, a po wszechstronnym ich rozbiorze, wypracowanie stosownego podania powierzono Czł. Komit. Baronowi Lariss. W ciągu tego otrzymał Komitet odpowiedź Rządu Krajowego na podanie swe z d. 29 sierpnia 1857, dotyczące zaprowadzenia stopniowanego opodatkowania wyrobu wódki, z oznajmieniem, iż Krajowa Dyrekcja Skarbowa, zawezwana o udzielenie w téj mierze swéj opinji, oświadczyła, iż ze stanowiska finansowego musi się sprzeciwiać żądaniu Towarzystwa: przetoż i Rząd Krajowy nie widzi się z tego powodu w położeniu projekt przedłożony u wyższych Władz popierać.

Mimo tego Komitet, zważywszy niezwykłą dla naszych gospodarstw ważność przedmiotu, biorąc zarazem pochop z przedstawień innych rolniczych Towarzystw Monarchji, dobitnie i otwarcie stan obecny gorzelnictwa w Austrji i po-

trzeby jego wyłuszczających, mniemał być obowiązkiem swoim sprawy téj nie opuszczać, ale raczéj upoważnił swego referenta do tém dobitniejszego i silniejszego jéj rozwinięcia i poparcia. Szanowny Członek wywiązał się z zadania swego tak gorliwie i zaszczytnie, iż Komitet poczytuje sobie za miły obowiązek, ponowić mu publicznie objawioną już w swym gronie wdzięczność i podziękowanie za wykonanie téj pracy. Jakoż podanie to, dowodzące gruntownéj znajomości przedmiotu tak pod względem technicznym jak fiskalnym, wyjaśnia przedewszystkiém, jak dalece gorzelnie nieodbicie są potrzebne dla pomyślności naszych gospodarstw, mianowicie w okolicach na północnym stoku Karpat położonych, z powodu gatunku gleby i wpływów klimatycznych do wypłodu ziarna mniéj sposobnych, a przeto głównie na uprawę ziemniaków i wypas bydła wskazanych; wykazuje następnie datami statystycznemi stopniowy upadek gorzelnictwa w Galicji, w miarę zwiększającéj się opłaty od wyrobu wódki, a nawet zmniejszony skutkiem tego dochód skarbu publicznego; przedstawia daléj uciążliwość pobierania opłaty z góry, powiększoną jeszcze, niczém w wielu szczegółach nieusprawiedliwionemi przepisami kotrolli, stawiającemi tamę racjonalnemu prowadzeniu téj fabrykacji. Przechodząc w końcu do objawienia życzeń w téj mierze gospodarzy krajowych, przedkłada potrzebę głównych zmian następujących:

1) Aby w miejsce dotychczasowego systemu opodatkowania zacioru, wprowadzono nierównie prostszą i mniéj uciążliwą opłatę od otrzymanego produktu.

2) Gdyby z przyczyn nieznanych pożądana ta zmiana miała być niepodobną, aby, przy zatrzymaniu dotychczasowego systemu, wysokość pobieranéj opłaty w Galicji przynajmniéj o połowę została zniżoną: nie podobna bowiem mierzyć zachodnią Galicję tą samą skalą co inne prowincje, zostające na nierównie wyższym stopniu dobrobytu i przemysłu; gdzie wreszcie produkta do wyrobu spirytusu używane są i droższe i w lepszym gatunku, jak np. w Węgrzech, gdzie meca kukurydzy waży 90—95 funt. a w zachodniéj Galicji tylko 70—75 funt., co się téż i do innych materjałów surowych odnosi.

3) Aby usunięto tyle w obecnym systemie uciążliwe i fabrykacji szkodliwe przepisy, wymagające przytém bardzo kosztownéj kontrolli, przez co i skarb i producenci zyskają, a co

4) usunęłoby się najłatwiéj, gdyby dozwolono, na podstawie ugody *(Abfindung)* roku poprzedniego, zawierać ryczałtowe ugody na cały czas trwania kampanji; co niezawodnie przyniosłoby większy i pewniejszy dochód skarbowi, a producentowi większą pozostawiało swobodę w prowadzeniu fabrykacji i uwolniło go od strat z dotychczasowych formalności wynikających.

5) Aby podatek płacony był, nie jak dotąd z góry, ale raczéj z dołu ratami kwartalnemi, jak inne podatki stałe, bez utraty przytém procentów przy ugodach *(Abfindung)* potrącanych.

6) Aby przy wyprowadzaniu okowity za granicę zwracano *całkowity* podatek, a odnoszące się do tego przepisy o ile można uproszczono. Nakoniec

7) aby małe gorzelnie, zostające w najściślejszym związku z rolnictwem i jako takie głównie tylko dla jego pomyślnego utrzymania prowadzone, do pewnéj wysokości wyrobu mniejszemu stosunkowo podlegały opodatkowaniu od wielkich gorzelni prowadzących ten wyrób fabrycznie; co z wielką dla rolnictwa korzyścią już od lat wielu uwzględnioném zostało w sąsiedniém Królestwie Polskiém.

Odnośnie do powyższego przedmiotu nadmienić jeszcze winniśmy, iż przy rozbiorze szczegółowym wniosków gorzelnictwa dotyczących, a przez ogólne Zgromadzenie przekazanych Komitet miał sposobność przekonać się,

1) iż przy wywozie okowity za granicę otrzymuje się rzeczywiście i teraz zwrot 3 złr. od wiadra; ale wymaga to poddania się pewnéj kontrolli, a mianowicie oznajmienia przed rozpoczęciem kampanji, iż wypęd przeznaczony jest do wywozu.

2) iż wedle rozporządzenia Ministerstwa Finansów z d. 5. lutego 1852 r. dozwolone jest pod pewnemi warunkami udzielanie 4 miesięcznego kredytu na opłatę akcyzy, a to nawet — jakby się zdawało — bez utraty 15% potrącanego przy całomiesięcznéj ugodzie (*Abfindung*).

Stosownie do powszechnego życzenia i uznanéj korzyści, po zniesieniu się w téj mierze z Izbą handlową, zaniósł Komitet przedstawienie o utrzymanie w Krakowie filii pożyczkowéj Banku narodowego.

W przedmiocie tylekroć poruszanym rozciągnięcia na obwód krakowski czynności Towarz. kredytowego galicyjskiego, porozumienie się z tą instytucją wyjaśniło, iż po usunięciu jednéj z przeszkód dawniéj istniejących t. j. odmiennéj niż w Galicji zasady opodatkowania — która obecnie, po przeprowadzeniu szacunku katastralnego gruntów, do téjże saméj normy sprowadzoną została, — brakuje dziś tylko dopełnienia jednéj formalności, t. j. wyrzeczenia, iż obywatele obwodu krakowskiego — tak jak galicyjscy — dają solidarną rękojmię za pożyczki przez Towarzystwo udzielone. Formalność ta wszelako, wbraku obecnie stanowéj reprezentacji krajowéj, przeprowadzoną być nie może.

Bliższy rozbiór niektórych wniosków przekazanych Komitetowi wykazał trudności ich rozwinięcia; inne, jak np. kwestja utworzenia banku rolniczego, toż zapobieżenia odmawianiu służących, będą przedmiotem dyskussji na obecném zebraniu.

Winniśmy wszelako odpowiedź na jeden wniosek, dotyczący przyznawania allewiacji podatkowych w razie poniesionéj klęski przez zniszczenie pożarem plonów w stodołach złożonych. Wchodząc w zasady allewiacji, Komitet uznał, iż żądanie powyższe nie dałoby się uzasadnić, skoro do zabezpieczenia się od strat tego rodzaju, nastręczają sposo-

bność assekuracje, nie rozciągające się do plonów na pniu, co właśnie jest powodem do przyznawauia allewiacji tylko w tym ostatnim przypadku.

W sprawozdaniu naszém w r. 1856 nadmieniliśmy o zażądaniu przez wys. Rząd krajowy objaśnień i wniosków dotyczących podniesienia hodowli drzew owocowych przez włościan, i podaliśmy udzieloną w téj mierze odpowiedź Komitetu, wykazującą powody bezskuteczności przepisów dawniejszych kwoli zabezpieczenia plantacji wydawanych i podającą środki mogące wpłynąć na podniesienie sadownictwa. W sprawozdaniu r. 1857 zwróciliśmy uwagę Szan. Członków Towarzystwa na odnośną do tego przedmiotu odezwę wys. Rządu krajowego, który popiérając zdanie Komitetu co do niestosowności dawniejszych przepisów i uznając właściwość niektórych w téj mierze przedstawień, wzywa Towarzystwo, aby wszelkiemi w mocy jego będącemi środkami na rozwój téj gałęzi gospodarstwa wiejskiego wpływać zechciało.

Komitet niespuszczając z uwagi tego przedmiotu, uznał za stosowne zająć się nim na nowo, tém pilniéj, iż nie tylko rozwój sadownictwa w ogóle poczytuje za jedno z pożądanych źródeł dochodu, ale bardziéj jeszcze z przeświadczenia, iż zamiłowanie i rozpowszechnienie téj hodowli między włościanami, wywrzeć by musiało korzystny wpływ na ich moralne usposobienie, a mianowicie, przez pieczołowitość, staranne pielęgnowanie i przywiązanie się niejako do wyhodowanych przez nich z trudem drzew owocowych, wpoić łacniéj może niż innemi środkami poszanowanie dla cudzéj własności.

Powołując się tedy na poprzednie w tym względzie przedstawienia i wychodząc z zasady, iż nie tyle środki przymusowe, dawniéj już bezskutecznie przez Rząd przedsiębrane, jak raczéj zachęta i przynależna opieka snadniéj do pożądanego doprowadzą celu, przedłożył Komitet Wys. Prezydium krajowemu projekt udzielania włościanom corocznie nagród za hodowlę drzew owocowych, a mianowicie po dwie pieniężne (10 i 5 ⌗ w złocie) na każdy powiat i pewną ilość listów pochwalnych. Nagrody te udzielane by były z funduszów skarbu publicznego, na przedstawienie i za pośrednictwem Towarzystwa rolniczego, wedle norm w projekcie bliżéj określonych,

---

Mówiliśmy obszernie w zeszłoroczném sprawozdaniu o staraniach Komitetu w przedmiocie stosownego urządzenia w Krakowie targów na bydło opasowe. W dalszém porozumieniu w téj mierze z tutejszym Magistratem i odpowiednio do wynurzonego przezeń życzenia, przesłano mu odezwy opatrzone licznemi podpisami handlujących bydłem opasowém, z Galicji wschodniéj do Komitetu nadeszłe, a dające pożądane przekonanie, iż handlarze ci otworzenia targów w Krakowie z upragnieniem oczekują, a więc z nich chętnie korzystać będą.

Skutkiem tego Magistrat zawiadomił Komitet, iż ze swéj strony urządzenie żądanych targów stanowczo postanowił; że te, jak dotąd, odbywać się będą co Wtorek i Piątek, a targowisko zaś obrano plac miejski nad samym brzegiem Wisły, między zabudowaniami zakładu gazowego a mostem kolei żelaznéj położony; a wkońcu, iż bliższe okoliczności przedmiotu tego dotyczące udzieli Magistrat po nadejściu z Rządu krajowego odpowiedzi na podanie w téj mierze w Czerwcu r. z. zaniesione.

W oczekiwaniu dotąd téj odpowiedzi, nie zaniedbał Komitet zwrócić uwagę Magistratu na zupełną z wielu względów niestosowność wyznaczonego na targowisko placu; w porozumieniu téż z tą władzą zajął się wyszukaniem innego celowi odpowiedniejszego miejsca w obrębie folwarku Piaski, nad brzegami Prądnika obok mostu na drodze do Mogiły wiodącéj, i przyjął na siebie pośrednictwo w skłonieniu właścicielki do wynajęcia tego placu; co téż spodziéwa się do pożądanego doprowadzić końca.

Udzielone Komitetowi przez Wys. Rząd krajowy zawiadomienie o terminie zakupna, przez c. k. naczelną Komendę armji, ogierów od prywatnych krajowych hodowców koni na stacji konkursowéj Tarnów; niemniéj jak sprawozdanie komisji wyznaczonéj przez zoologiczno-botaniczne towarzystwo wiédeńskie do zbadania pokładów torfowych w Austrji, z wezwaniem do właścicieli torfowisk, by przez udzielenie stosownych objaśnień, usiłowania jéj ku powszechnemu dobru skierowane skutecznie wesprzeć chcieli, — ogłoszone zostały w właściwéj porze przez Tygodnik.

Komissja przez Komitet delegowana do prób odbytych w Krzeszowicach z żniwiarką systemu Mac Cormicka, ulepszoną przez pp. Burgess i Key, wykonaną w fabryce Eichmanna i Boroscha w Pradze, a sprowadzoną przez Członka naszego Towarzystwa p. Witalisa Grzybowskiego, zdała z nich obszerne i szczegółowe sprawozdanie w „Czasie,“ wynurzając opinją, iż machina ta blizką jest rozwiązania ważnego dla gospodarstw naszych zadania; dopełnia bowiem założonych w programie p. Grzybowskiego warunków, z wyjątkiem, iż większéj potrzebuje siły pociągowéj i dziennie mniejszą, niż zapowiedziano, przestrzeń wyżyna.

Do ważniejszych w roku upłynionym czynności Komitetu należy bezwątpienia urządzenie Wystawy gospodarczéj w Jaśle.

Pierwsza ta na prowincji odbyta Wystawa—o któréj szczegółowe sprawozdanie podaliśmy w Tygodniku, a więc go tu nie powtarzamy — odbyła się nader pomyślnie i świetnie. Zawdzięczyć to należy tak gorliwości kierującéj nią komisji, a mianowicie też prezydującemu w niéj Członkowi komitetu *Franciszkowi Trzecieskiemu,* jak i uprzejmemu współdziałaniu Władz obwodowych i miejscowych, a szczególniéj gospodarzom obwodu Jasielskiego i sąsiednich, którzy biorąc nadspodziewanie czynny udział w téj najpiękniéjszéj dla rolnika uroczystości, złożyli zarazem zaszczytny dowód właściwego pojęcia swego stanowiska i obowiązków względem

stowarzyszenia do którego należą. Serdeczne téż a ze wszech miar usprawiedliwione zadowolnienie wszystkich obecnych, przekonało delegowanych Komitetu, iż powzięty przezeń zamiar urządzania Wystaw prowincjonalnych odpowiada najzupełniéj życzeniom i potrzebom kraju. I w rzeczy saméj, pominąwszy już nawet ważność tego rodzaju uroczystości, jako pola szlachetnego popisu i nagrody dla jednych, a przykładu, nauki i zachęty dla drugich, nikt nie zaprzeczy — a uczuli to wszyscy obecni — jak są pożądane, przyjemne i pożyteczne takie publiczne zebrania, nastręczające najwłaściwszą sposobność zetknięcia się licznych, a z różnych stron kraju przybyłych, w różnych warunkach gospodarzących rolników, i udzielenia sobie wzajemnie uwag, rad i wiadomości: tém pożądańsze,— iż skutkiem ogólnéj i radykalnéj zmiany stosunków gospodarskich, a z tąd koniecznéj niemal reformy życia domowego na wsi, zebrania prywatne, niegdyś tak pospolite, częste i liczne, muszą dziś należeć i rzeczywiście należą do wyjątków. —

Zachęcony tém piérwszém powodzeniem, Komitet nie zaniecha i na przyszłość raz powziętego w téj mierze zamiaru. Jakoż po zapowiedzianéj na ten rok Wystawie w Krakowie, urządzi ją w roku przyszłym w jednym z obwodów do Okręgu rządowego Krakowskiego należących, stosując się w wyborze, o ile okoliczności dozwolą, do uzasadnionych życzeń większości, które radby już poznał, choć tymczasowo na obecném zebraniu: tak jak za potrzebne uznaje zasięgnąć zdania Panów względem stanowczego terminu tegoroczneéj wystawy Krakowskiéj.

Sprawa zamierzonéj i uchwalonéj przez Was Panowie szkoły praktycznéj gospodarstwa wiejskiego, nie przestała być przedmiotem gorliwego zajęcia się nią Komitetu. Co w téj mierze dokonano, wyjaśni sprawozdanie referenta, które niebawem przedłożone zostanie szanownemu Zgromadzeniu.

Stosunki nasze z innemi Towarzystwami utrzymywane były mianowicie przez wzajemne delegacje reprezentantów na walne zebrania. — Jakoż Towarzystwo nasze reprezentowaném było na ogól. Zgrom. Tow. gospod. Galicyjskiego w d. 21 czerwca r. z. przez Członków czynn. *Kazimierza hr. Wodzickiego* i *Włodzimierza hr. Dzieduszyckiego*; na posiedzeniu Towarzystwa rolniczego w Królestwie Polskiém d. 19 czerwca przez Czł. Komit. *Adama hr. Potockiego* i Czł. czyn. *Pawła Popiela*; na walnym zjeździe Tow. leśnego galicji Zachodniéj w Makowie 9—11 września przez Czł. Komit. *Ludwika Szumańczowskiego* i *Marcellego Jawornickiego*; na posiedzeniach Tow. ekonomicznego Czeskiego w Pradze w maju przez Czło. korresp. *Assenbauma* i *Franc. Karlińskiego*, w grudniu zaś przez Czł. koresp. *Assenbauma* i *Horskiego*; na Ogól. Zgromadz. Towarz. roln. Styryjskiego w Gracu 22 marca przez Czł. Kor. *Fr. Xaw. Hlubek*; a posiedzeniach Tow. roln. Morawsko-szlązkiego w Brünnie, tudzież Sekcji leśnéj tegoż Towarzystwa w Znaimie przez Czł. Koresp. *C. H. Weeber*.

Nawzajem na dzisiejszém posiedzeniu reprezentują Towarzystwo rolnicze Galicyjskie Xiąże *Władysław Sanguszko*, *hr. Adam Potocki* i *Ludwik Szumańczowski*;

Towarzystwo rolnicze w Królestwie Polskiém Vice-Prezes tego Towarz. *Alexander Ostrowski* i Członek Komitetu Hr. *Henryk Potocki;*

Towarzystwo leśne Galicji zachodniéj *Siegler v. Eberswald* i *Antoni Stonawski;*

Towarzystwo rolnicze Wiedeńskie *Ludwik Szumańczowski;*

Towarzystwo rolnicze Morawsko-Szlązkie c. k. Dyrektor budownictwa *Dr. Schenkel;*

Towarzystwa rolnicze Styryjskie i Kroacko-Slawońskie *Marcelli Jawornicki.*

Komitet od lat pięciu pośredniczy w sprzedaży i zakupnie nasion gospodarskich produkcji krajowéj i na żądanie z zagranicy sprowadzanych nasion i nawozów pomocniczych.

Jakie czynność ta w roku 1858 osiągnęła rozmiary, pojaśnią najwymowniéj cyfry, wykazujące różnice pomiędzy latami upłynionemi, a dowodzące, że pośrednictwo to gospodarstwu krajowemu nader użytecznie w pomoc przybywa.

Obraz téj czynności poniżéj zamieszczony, wykazuje szczegółowo ilość i cenę rozprzedanych nasion.

W roku 1858 rozprzedano nasion produkcji krajowéj:

	korce	garnce	kwarty	za Złr.	za krajc.
1. Buraki pastewne	2	18	„	51	15
2. Fasola perłowa drobna	„	1	„	2	40
3. Kąkolnica miękka	4	16	„	90	„
4. „ kletecka	10	„	„	118	„
5. Koniczyna biała	7	„	„	364	„
6. „ czerwona	1	29	„	65	57¾
7. Kostrzewa owcza	„	23	„	17	15
8. „ łąkowa.	1	„	„	24	„
9. Lucerna francuzka	„	29	2	63	55
10. Łubin żółty	2	„	„	20	„
11. Mięszanka traw Nr. I.	7	„	„	70	„
12. „ Nr. II.	4	„	„	48	„
13. „ Nr. III.	12	12	„	198	„
14. „ Nr. IV.	13	13	„	375	22½
15. Mietlica pospolita	1	15	„	52	52½
16. Mięszanka (dla Wgo Dzwonkowskiego)	2	„	„	36	„
17. Miodowa trawa	22	„	„	176	
18. Owies	„	20	„	6	40
19. Psia trawa	„	4	„	4	
20 Rajgras francuzki	10	21	„	141	32
21. Rzepak	4	16	„	82	„
22. Brzanka czyli trawa Tymoteusza	26	„		843	
23. Wyka erfurcka	3	26	„	19	56¼
Razem . . .	138	19	2	2870	26

*

za

Sprowadzono z zagranicy i rozprzedano.	korce	garnce	kwarty	Złr.	kr.
1 Buraki czerwone Obersdorfskie pastewne	2	19	„	67	$26\frac{1}{2}$
2 „ żółte pastewne	5	11	„	138	$56\frac{1}{2}$
3 Kukurudza amerykańska (koński ząb)	„	27	„	31	30
4 Koniczyna biała	„	1	3	3	$17\frac{1}{2}$
5 Lucerna francuzka	1	13	„	165	„
6 Rajgras francuzki	1	4	„	18	„
7 „ angielski	4	22	„	112	30
Razem . .	16	1	3	536	$40\frac{1}{2}$

W ogóle rozprzedano nasion w roku 1858.	korce	garnce	kwarty	Złr.	kr.
a) Krajowych	138	19	2	2870	26
b) Zagranicznych	16	1	3	536	$40\frac{1}{2}$
Razem . .	154	21	1	3407	$6\frac{1}{2}$

Sprowadzono nadto nasion z zagranicy na wyłączny rachunek zamówień poczynionych przez Członków Towarzystwa w roku 1858:

za

na wagę:	Cent.	funt.	łóty	Złr.	kr.
1 Barszcz Sybiryjski (*Heracleum Sybiricum*)	„	1	„	4	4
2 Buraki pastewne Pohl'a	„	45	3	38	$19\frac{1}{2}$
3 Buraki cukrowe	„	24	„	9	„
4 Brukiew szwedzka (*Rutabaga*) . .	„	1	8	1	$17\frac{1}{2}$
5 Grzebienica pospolita (*Kammgras*) .	„	10	„	8	$13\frac{1}{7}$
6 Kostrzewa owcza (*Schafschwingel*)	„	20	„	6	25
7 „ twarda (*Härtlicher Schwingel*)	„	25	„	7	$48\frac{3}{4}$
8 „ wilgotna (*Wiesenschwingel*)	„	50	„	14	5
9 Koniczyna biała	„	73	„	17	56
10 Kukurudza amerykańska (koński ząb)	„	85	„	11	39
11 Lisi ogon łąkowy (*Wiesenfuchsschwanz*)	„	54	„	24	$55\frac{1}{4}$
12 Lisi ogon polny (*Ackerfuchsschwanz*)	„	5	„	2	$40\frac{4}{7}$
13 Lucerna francuzka	2	70	„	132	12
14 Łubin żółty	1	67	„	10	$2\frac{1}{2}$
15 Marchew angielska biała olbrzymia pastewna	„	16	18	15	$29\frac{3}{8}$
16 Marchew pastewna (Altringham) . .	„	8	„	8	2
17 Mietlica pospolita (*Strausgras*) . .	„	20	„	5	51
18 „ rozłogowa (*Fioringras*) . .	„	55	„	18	$3\frac{3}{4}$
19 Mięszanka dla owiec (*Gemischte Gräser für* (*Schafe*)	„	6	„	1	47
20 Miodowa trawa (*Honiggras*) . . .	„	45	„	11	$6\frac{3}{4}$
21 Owsik złoty (*Goldhafer*)	„	35	„	9	$35\frac{1}{4}$
22 Psia trawa (*Knaulgras*)	„	75	„	23	$42\frac{1}{4}$
23 Rajgras angielski	3	5	„	78	$30\frac{1}{4}$
do przeniesienia . .	13	25	29	460	$45\frac{47}{56}$

	Szczyp.	cent.	funt.	łóty	Złr.	kr.
z przeniesienia . .	„	13	25	29	460	$45\frac{47}{56}$
24 Rajgras francuzki	„	4	35	„	117	$10\frac{1}{4}$
25 „ włoski	„	„	70	„	26	$33\frac{1}{2}$
26 Rzepak letni	„	2	100	„	34	$36\frac{1}{2}$
27 Smiałek pastewny (*Rasenschmiele*)	„	„	25	„	5	$2\frac{3}{4}$
28 „ wodny (*Aira flexuosa aquatica*)	„	„	5	„	2	$54\frac{4}{7}$
29 Stokłosa miękka (*weiche Trespe*)	„	„	20	„	3	$55\frac{1}{2}$
30 Szporek (*Ackerspergel*) . . .	„	1	85	„	21	7
31 Tomka wonna (*Ruchgras*) . . .	„	„	10	„	6	$32\frac{1}{2}$
32 Brzanka czyli trawa Tymoteusza (*Thimotheigras*)	„	„	45	„	10	$22\frac{3}{4}$
33 Wiklina leśna (*Rispengras*) . .	„	„	65	„	29	$39\frac{3}{4}$
34 „ łąkowa (*Wiesenrispengras*)	„	„	25	„	11	30
Ogrodowizny.						
35 Brokuły białe albo kapusta szparagowa	„	„	„	2	„	$19\frac{1}{2}$
36 Cwikła czerwona (*blindrothe Salatrüben*)	„	„	„	8	„	$26\frac{1}{2}$
37 Groch tyczkowy miękki	„	„	1	„	„	$38\frac{3}{4}$
38 Kalafiory erfurckie karłowate . .	„	„	„	2	1	$16\frac{1}{2}$
39 „ azjatyckie	„	„	„	2	1	17
40 Kalarepa letnia	„	„	„	8	1	4
41 „ zimowa.	„	„	„	8	„	51
42 Kapusta brunatna	„	„	„	27	5	35
43 „ centnarowa	„	„	„	8	1	42
44 „ kończasta biała . . .	„	„	„	8	1	18
45 Jarmuż bruxelski	„	„	„	3	„	$30\frac{1}{2}$
46 Melony cukrowe	„	„	„	1	„	26
47 Kawony czyli arbuzy	„	„	„	1	„	24
48 Ogórki długie zielone	„	„	„	2	„	$19\frac{1}{4}$
49 „ małe	„	„	„	2	„	$12\frac{1}{2}$
50 Pimpinella albo Biedrzeniec . .	„	„	20	„	9	$32\frac{1}{2}$
51 Pomidory	„	„	„	2	„	39
52 Turnips angielski (*purple top yellow Bullok*)	„	„	3	„	3	$5\frac{1}{2}$
53 Szpinak Sabaudzki	„	„	„	8	1	$16\frac{1}{2}$
Kwiaty.						
54 Alonzoa Warszewicii	1	„	„	„	„	16
55 Calceolaria hybrida	1	„	„	„	„	24
56 Obeliscaria pulcherrima	1	„	„	„	„	16
Nasiona leśne.						
57 Brzozowe	„	„	1	„		19
58 Jodłowe	„	„	2	„		$53\frac{1}{2}$
59 Modrzewiowe	„	„	10	„	10	53
60 Sosnowe.	„	„	2	„	„	$53\frac{1}{2}$
Razem . .	3	25	2	25	774	$59\frac{51}{56}$

Nawozy.	Cent.	funt.	Złr.	kr.
Guano	6	58	72	29
Guano	20	105	226	53
Razem	27	53	299	22

Wykaz porównawczy rozprzedaży nasion przez pośrednictwo Komitetu.

W ROKU	Krajowych Korcy	Krajowych Garncy	Krajowych Kwart	Krajowych Wartość Złr.	Krajowych Wartość kr.	Zagranicznych Korcy	Zagranicznych Garncy	Zagranicznych Kwart	Zagranicznych Sortim.	Zagranicznych Ziarn	Zagranicznych Cent.	Zagranicznych Funt.	Zagranicznych Łutów	Zagranicznych Wartość Złr	Zagranicznych Wartość kr.	Ogółem Korcy	Ogółem Garncy	Ogółem Kwart	Ogółem Sortin	Ogółem Ziarn	Ogółem Cent.	Ogółem Funt.	Ogółem Łótów	Ogółem Wartość Złr.	Ogółem Wartość kr.
1853	50	20	1	1030	24	5	23	2	„	„	„	„	„	241	30	56	11	3	„	„	-	„	„	1271	54
1854	59	9	1	1585	15	2	7	3	„	„	1	15	„	140	„	51	17	2	„	„	1	15	„	2725	15
1855	85	8	1	3368	22	21	11	3	„	„	3	3	„	733	28	106	20	„	„	„	3	3	„	4101	50
1856	55	28	3	1667	$5\frac{1}{2}$	89	12	1	„	„	19	74	„	2157	$19^1/_2$	145	9	„	„	„	19	74	„	3824	25
1857	100	28	2	2295	4	26	20	2	9	608	15	54	$14^7/_8$	986	11	127	17	„	9	608	15	54	$14^7/_8$	3281	15
1858	138	19	2	2870	26	16	1	3	3	„	25	2	25	1311	$40\frac{23}{56}$	154	21	1	3	„	25	2	25	4182	$6^{23}/_{56}$

W składzie wewnętrznym Towarzystwa następujące zaszły zmiany:

Nowo przybyli Członkowie:

Na Członków honorowych zaproszeni:

J. Cesars. Wysokość Arcy-Książe Austr. Jan Chrzciciel Prezydent c. k. Towarzystwa rolniczego w Styryi.

J. O. Ks. Alojzy Lichtenstein Prezes Towarzystwa gospodarskiego w Wiedniu.

J. Excell. Hugo Karol Xiąże Salm-Reifferscheid-Krautheim Dyrektor c. k. Towarzystwa rolniczego-Morawsko-Szląskiego.

Hr. Alfred Potocki c. k. Podkomorzy, Marszałek W. Kor. Król. Galicji.

X. Łukasz Baraniecki Arcy-Biskup Lwowski Obrządku łacińskiego.

Franciszek Wężyk Prezes c. k. Towarzystwa Naukowego Krakowskiego.

Na Członków korrespondujących przybrani:

Reuter Jakób c. k. Radca, Sekretarz Towarzystwa Przemysłowego Niższéj Austryi.

Pabst Henryk Wilhelm Dyrektor c. k. Zakładu naukowego gospodarskiego w Altenburgu-Węgierskim.

X. Napp Cyryl, Opat i Vice-Prezes Towarzystwa rolniczego Morawsko-Szląskiego.

Karliński Franciszek Adjunkt Obserwatorium Astronomicznego w Klementinum w Pradze.

Fibich Alojzy właściciel dóbr w Królestwie Polskiém.

Ostrowski Edward Radca Kollegialny, Prof. Weterynarji w Charkowie.

Na Członków Czynnych:

Z Obwodu Bocheńskiego.

Chrzanowski Wojciech właś. Popendzyny.
Dydyński Piotr właś. Raciborska.
Homolacz Wilhelm (syn).
Jordan Adolf właściciel Błonia.
Jastrzębski Edmund dzierż. Dembna.
Br. Konopka Henryk właś. Wrząsowic.
Br. Lipowski Adolf właś. Winiar.
Rzewuski Antoni właś. Tomaszkowic.
Szmyciński Ignacy ogrodnik w Słotwinie.

Z Obwodu Jasielskiego.

Baszczewicz Kryspin właś. Kożuchowa.
Dobrzyński Michał właś. Jodłowy.
Denker Ludwik właś. Gogolowa i Różanki.
Gołaszewski Władysław dzierż. Targowisk.
Kochanowski Jan właś. Szerzyn.
Koźmian Stanisław właś. Dobrzechowa.
Petrowicz Wincenty właś. Przybowki.
Prochaska Józef dzierż. Dembowca.
Dr. Rutowski Klemens właś. Grudny.
Skrzyński Zaręba Xawery właś. Krościenka.
Skrzyński Zaręba Ignacy właś. Strzyżowa.

Z Obwodu Krakowskiego.

Darowski Feliks właś. Mydlnik.
Dr. Dietl Józef Prof. Uniw. Jagiellon.
Korzeliński Seweryn.
X. Pinderski Robert Przeor XX. Cystersów w Mogile.
Siemieński Władysław właść. Żytnego w obw. Radomskim.
Siemieński Wincenty właść. Gzichowa w obw. Olkuskim.
Dr. Szlachtowski Stanisław właś. Górki.
Wolff Wincenty bankier.
Zakaszewski Celestyn właś. Wadowa.

Z Obwodu Rzeszowskiego.

Borowski Beniamin właś. Świlczy.
Bokiewicz Konstanty dzierż. Gorliczyny.
X. Graff Józef proboszcz w Leżajsku.
Jabłoński Wacław właś. Hermanowy górnéj.
Jędrzejowicz Ludwik właś. Nosówka.
Komorowski Antoni właś. Bojanowa,
X. Olcyngier Leopold proboszcz w Tyczynie.
Stawski Leonard dzier. Hermanowy.
Hr. Wodzicki Ludwik właś. Tyczyna.
Dr. Zbyszewski Wiktor właś. Sokołowa.

Z Obwodu Samborskiego.

Hr. Morstin Tadeusz właś. Popiela.

Z Obwodu Sandeckiego.

Fihauser Konrad właś. Brušnika.
Sławikowski Henryk właś. Tymbarku.

Z Obwodu Sanockiego.

Kieszkowski Henryk właś. Tarnawy wyżniéj.
Lisowiecki Antoni właś. Morachowa.
Reitzenstein Rudolf dzierż. Trześniowy.

Z Obwodu Tarnowskiego.

Bobrowski Tytus kapitalista.
Gorajski Stanisław wł. Siedliska.
Lipowski Tadeusz dzierż. Lubczy.
Łubkowski Zygmunt wł. Glinek.
Pokusiński Józef dzierż. Kiełkowa.
Szumski Leopold wł. Wiśniowy.
Suchorzewski Ignacy wł. Mielca.
X. Wojtyga Antoni prob. w Łękach górnych.
X. Ząbecki Franciszek prob. w Zalasowy.

Z Obwodu Wadowickiego.

Bogdani Józef właś. Siarczanéj-góry.
Grzybowski Witalis właś. Rokowa.

Ogółem przybyło Członków.

Honorowych . . . . 6.
Korrespondentów . . . . . 6.
Czynnych . . . . 56.

Ubyli z Towarzystwa przez wystąpienie.

Członkowie Czynni.

Darowski Wincenty.
X. Kolbuszewski Jan.
Łubkowski Erazm.
Rogojski Jędrzéj.
Sobolewski Alexander.

przez śmierć.

Członkowie Honorowi.

J. O. Ks. Lichtenstein Alojzy.
X. Baraniecki Łukasz Arcybiskup Lwowski.

Członek Korrespondent.

Gołuchowski Józef.

Członkowie Czynni.

Borowski Benjamin, Ekielski Alexander, Ligęza Wincenty, Milieski Szymon, Hr. Mier Tytus, Siemieński Wincenty.

przemianowani.

Członek Korrespondent Witalis Grzybowski na członka czynnego.
Członek czynny Alojzy Fibich na czł. Korrespondenta.

Ogółem ubyło Członków.

Honorowych . . . . 2.
Korrespondentów . . . . . 2.
Czynnych . . . . 12.

Obecnie więc liczy Towarzystwo.

Członków honorowych . . . . 21.
„ Korrespondentów . . . . . 46.
„ Czynnych . . . . 358.

Zbiory Towarzystwa

pomnożyły się następnie.

Do Biblioteki przybyło.

Z DARÓW

a) Pisma perjodyczne.

C. K. Towarzystwo rolnicze w Wiedniu.

Verhandlungen der k. k. Landwirthsch. Gesellschaft in Wien, als Beiblatt zur Allgemeinen Land-und Forstwirthsch. Zeitung.

c. k. Towarzystwo patriot. ekonomiczne czeskie.

Centralblatt f. d. gesammte Landescultur.
Wochenblatt für Land-Forst-und Hauswirthschaft.
Verhandlungen und Mittheilungen der patriotisch-oekonomischen Gesellschaft in Böhmen.
Hospodarske Nowiny.

c. k. Towarz. Morawsko - Szląskie w Brünie.

Mittheilungen der k. k. Mährisch-schles. Gesellschaft zur Beförderung des Ackerbaues, der Natur-und Landeskunde.

c. k Towarzystwo gospodarskie kroacko-slawońskie w Zagrzebiu, tygodniowy dziennik:

Gospodarske Novine.

c. k. Towarzystwo rolnicze Styryjskie.

Wochenblatt der k. k. Steiermärkischen Landwirth. Gesellschaft.

Komitet rolniczy dla Unterfranken i Aschafenburga, wydawane przez siebie w Würzburgu pismo tygodniowe:

Gemeinnützige Wochenschrift.

Ziemianin wychodzący kwartalnemi zeszytami w Lesznie w W. X. Poznańskiém, od Redaktora **Ignacego Szczanieckiego** z Łaszczyna pod Rawiczem.

Gazeta Lwowska z dodatkiem Tygodniowym i Dziennikiem urzędowym od **Redakcji.**

Redakcjom powyższych pism, jako też towarzystwom wyżwspomnionym, niemniéj w kraju istniejącym tj. Gospodars. Galicyjskiemu, Bukowińskiemu, Leśnemu Galicji Zachodniéj, Naukowemu Krakowskiemu, przesyła Komitet bezpłatnie Tygodnik naszego Towarzystwa.

Otrzymaliśmy prócz tego w darze:

Od Członka Korespond. Towarzy. **Alexandra Połujańskiego** komis. leśnego przy komissji. rząd. przychodów i skarbu w król. pols.

Gazetę rolniczą wychodzącą przy Gazecie Codziennéj w Warszawie z r. 1838.

b) Książki

C. k. Rząd krajowy nadsyła Towarzystwu w darze wydawany przez siebie:

Dziennik Rządu krajowego dla okręgu administracyjn. Krakowskiego.

Wysokie c. k. Ministerium spraw Wewnętrznych nadesłało:

Dr. Ebenhard A. Jonak — Bericht über allgemeine Agricultur und Industrie Ausstellung zu Paris im Jahre 1855. Wien 1857 — 1858. Zeszyty: 14, 15, 16, 17, 18. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28.

c. k. Towarzystwo rolnicze w Wiedniu.

Aemtlicher Bericht über die im Mai 1857 abgehaltene fünfzigjährige Jubelfeier der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft in Wien, an ihre allgemeine Versammlung am 26 Jänner 1858 erstattet im Auftrage des General-Comité von dessen Schriftführer, dem beständigen Secretär der Gesellschaft prof. Dr. Ad. Fuchs. Mit 151 ämtlichen Beilagen, 54 Holzschnitten, 1 Kupfertafel und 5 litografirten Plänen. Wien 1858.

Rückblick auf die Jubelfeier. Vorgetragen in der allgemeinen Versammlung der k.k. Landwirthschafts-Gesellschaft in Wien am 26 Jänner 1858 v. Ed. Freiherrn v. Hohenbruck. Wien 1858.

Towarzystwo Leśne Galicji Zachodniéj.

Zeszyt 8 swego rocznika Jahresschrift des Westgalizischen Forst-Vereins 1858.

Bericht uiber die 9 Hauptversammlung des Westgalizischen Forst-Vereins in Maków im September 1858. Krakau 1858.

Towarzystwo rolnicze w Księstwie Bukowiny w Czerniowcach, nadesłało Zeszyt 2 i 3 Tomu 1go wydawanego przez siebie czasopisma:

Mittheilungen des Vereins für Landescultur und Landeskunde im Herzogthume Bukowina. Czernowitz 1857—1858.

Towarzystwo rolnicze w Królestwie polskiém.

Roczniki gospodarstwa krajowgo na r. 1858 Zeszytów 6.

c. k. Towarzystwo gospodarsk. galicyjskie.

Rozpraw swoich Tom XXIII (1858).

Zakład narodowy imienia Ossolińskich we Lwowie przez swego kuratora J. W. Maurycego Hr. Dzieduszyckiego c. k. Rądcę Namiest. i podkomorzego, nadesłał w dalszym ciągu:

S. B. Linde Słownik języka polskiego Tom IV.

Rada zawiadowcza Towarzystwa kolei Galicyjskiéj J. C. W. Karola Ludwika.

Concessions-Urkunde der k. k. priv. Galizischen Carl-Ludwig-Bahn vom 7 April 1858. Wien 1758.

Concessionen und Statuten der k. k. priv. Galizischen Carl Ludwig-Bahn. Wien 1858.

Koncesje i Statuta c. k. uprzyw. Kolei Galicyjskiéj Karola Ludwika. Wiedeń— 1858.

Dyrekcja Towarzystwa Galicyjskiéj kassy oszczędności we Lwowie.

Zamknięcie rachunku Galicyjskiéj kassy oszczędności w czternastym roku istnienia 1857, wraz z wyjątkiem ze sprawozdania Dyrekcji, odczytanego Towarzystwu Galic. kassy oszczęd. zebranemu we Lwowie na ogólném zgromadzeniu roczném d. 20. Lutego 1858 r. i t. d.

Rechnungs - Abschluss der Galizischen Sparkasse nach dem vierzehnten Jahre ihres Bestehens 1857, nebst einem Auszuge des dem Vereine der galizischen Sparrkasse in der Jahresversammlung am 20 Februar 1858 etc.

c. k. Towarzystwo Naukowe Krakowskie.

Statut c. k. Towarzystwa Naukowego krakowskiego. Kraków 1856.

Rocznik c. k. Towarzystwa Naukowego krakowskiego Tom I. (ogól. Zbióru XXIV). Kraków 1858.

Człon. koresp. nasz. Tow. **Adam Mieczyński** właśc. dóbr Pepłowa w król. pols. Redaktor przeglądu roln. handl. i przemysł. w Warszawie ofiarował:

Jana Jaworskiego kalendarz astron. gospodars. na r. 1857 i 1858. Warszawa.

Pszczolnictwo Polskie czyli Zbiór pism najpraktyczniejszych pszczolarzy polskich i amatorów pszczolnictwa, wydany staraniem A. Mieczyńskiego. Warszawa 1859.

Czł. koresp. **Piotr Seifmann** Magister Weteryn. Weterynarz Referent w zarządzie głównym służby zdrowia, wydane przez siebie dziełko:

Przewodnik dla kupujących konie, czyli zbiór zasad do oceniena zalet, wad, oraz wieku konia i t. d. Warszawa 1858.

Czł. koresp. **Edward Ostrowski** profes. weterynarji w Charkowie, własne dziełko:

Opisanie i leczenie Influenzy czyli zarazy końskiéj pod różnémi jéj postaciami i z rozmaitemi powikłaniami, podług Spinola i innych celniejszych lekarzy weterynaryjnych. Warszawa 1847.

Czł. koresp. **Henryk Weeber** Sekretarz c. k. Towarzystwa roln. Moraw. - Szląsk. w Bernie i inspektor lasów, wydawane przez siebie:

Verhandlungen der Forst-Section für Mähren und Schlesien z r. 1858. Zeszyty 1. 2. 3. 4. 5.

Ueber Jagdwesen und Landwirthschaft und deren Verbindung. Ein Beitrag zur Beantwortung der Frage: Wie reich können wir in zwanzig Jahren sein, wenn wir ernstlich wollen? Seinem Vaterlande gewidmet von einem Oester reicher. Wien 1857.

Fasslicher Unterricht über die Binnen, und ihre vernünftige Behandlung von Jos. Joh. Schösler. Brünn 1824. —

Czł. koresp. **Józef Lompa** zamieszkały w Woźnikach w Szląsku górnym nadesłał:

Schlesische landwirthschaftliche Vereinsschrift, wydawane przez J. G. Elsnera z r. 1856. Zeszyt I.

Nauka o zakładaniu i pielęgnowaniu żywych płotów podług drugiego poprawnego wydania Juliusza Pannewitza król. prusk. Inspekt. lasów napisana. Dla pilnych gospodarzy tłumaczona i pomnożona przez Józefa Lompę. Bochnia 1858.

Przysłowia i mowy potoczne ludu polskiego w Szląsku zebrał J. Lompa. Bochnia 1858.

O cholerze, jéj oznakach, środkach ochronnych i léczeniu Wydane z polecenia wyższéj Władzy. Warszawa 1836.

Statuten der preussischen Renten-Versicherungs-Anstalt zu Berlin. Berlin 1838.

Die Oberschlesische Aristokratie, der Clerus, die Beamten Bürger, Bauern, der Mässigkeitsverein und Herr Vit genannt von Döring von Dr. Friedr. Weidemann 1845.

Czł. komit. **Hr. Adam Potocki** złożył:

Tektura ognio- i wodotrwała kamienno-smołowcowa do pokrycia płaskich dachów wyrabiana w fabryce papiéru Jana Epstein w Soczewce, gubern. Warsz. powiecie Gostyńskim, razem z fabrykantami Stalling i Ziem. Warszawa 1857.

Aemtlicher Bericht über die im Mai 1857 abgehaltene fünfzigjahrige Jubelfeier der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft in Wien. etc. v. Dr. Ad. Fuchs. etc. Wien 1858.

Rückblick auf die Jubelfeier, vorgetragen in der allgemeinen Versammlung der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft in Wien am 26 Janner 1838 v. Ed. Freiherrn v Hohenbruck. Wien 1858.

August Hamilton's Offene Briefe über Brantweinbrennerei, an seine Geschäftsfreuude in Deutschland überhaupt, und den k. k. österreichischen Staaten insbesondere Königsberg 1857.

Czł. komit. **X. Adam Jakubowski**:

Projekt urządzenia służby weterynarskiéj w kraju wolnego Miasta Krakowa podany i poprzedzony historyczną wiadomością o urządzeniach rzeczy weterynarskiéj w kraju naszym dotyczących, przez Dr. Jozefa Majera prof. Uniw. Jagiellońs. Kraków 1842.

Zasady do ocenienia dóbr ziemskich przez Józefa Marciszewskiego. Warszawa 1820.

Wzór opisania rzeczywistego stanu dóbr ziemskich, czyli dalsze rozwinięcie zasad do ocenienia dóbr ziemskich przez Józefa Marciszewskiego. Warszawa 1830.

Czł. Towarz. **Jan Konrad hr. Załuski**:

Dziennik (powszechny) praw krajowych i rządowych dla Galicji i Lodomerji Część 1sza r. 1851. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrz. z d. 4 Paździer. 1850 względem uwolnienia gruntu od ciężarów i t d.

Okólników gubernialnych (których treścią rozporządzenia administracyjne dotyczące państwa lub prowincji) sztuk 6.

Ustawy galicyjskiego stanowego Instytutu kredytowego.

O szczepieniu jako środku zapobieżenia zarazie płucowéj.

Instrukcja c.k. Ministerstwa spraw wewnętrznych oczyszczeniu stajen po zaraźliwych chorobach końskich.

Edykt znoszący ciężary gruntowe w Galicji 1851.

Edykt względem meldowania praw wykupna lub regulacji ciężarów gruntowych. 1857.

Gospodarz Galicyjski czyli sztuka zbogacenia się w krótkim czasie przez wiejskie i domowe gospodarstwo. Dzieło na wzór wiejskiego gospodarstwa Albrechta Thaera dla Galicji i t. d. wypracowane przez H. G. H. Części 3.

Wyrabianie cukru z buraków sposobem domowym, podług rękopisu przez hr. Tadeusza Mostowskiego nadesłanego. Wydanie drugie przerobione i pomnożone rozprawą o małéj fabrykacji cukru, napisaną przez Antoniego Podolskiego i t. d. z dodaniem o uprawie buraków podług najnowszych sposobów przez J. N. Kurowskiego z 4 tabl. rycin. Warszawa 1841 r.

O poznaniu i léczeniu chorób zwiérząt domowych. Dla użytku gospodarzy napisał A. F. Adamowicz Wilno 1838.

O ochronkach wiejskich przez Augusta Cieszkowskiego Lwów 1845.

Projekt do zaprowadzenia w Galicji Towarzystwa assekuracji ogniowéj na posadach wzajemnego zabezpieczenia przez Józefa Jasińskiego. Stanisławów 1845.

Wody Iwonickie. Sprawozdanie z r. 1857 przez Dra Karola Moszczańskiego. Kraków 1857.

Wprowadzenie ziemianina do poznania i léczenia chorób bydła i owiec, tudzież wypis lekarstw wraz z dodatkiem materji medycznéj i wyłożeniem na polskie niektórych lékarstw po łacinie nazwanych. Ułożone przez A. K. Willburga i t. d. Kraków.

Nowy sposób wypalania wódki z buraków, podług metody pana Champonnois. W zastosowaniu do pomniejszych gospodarstw opisali W. L. i B. (z tablicą figur). Warszawa 1855.

Skarbniczka dla ziemianina i mieszczanina, czyli wybór stu osobliwszych i doświadczonych środków i przepisów. Części 3. Poznań 1823—1829.

O wyrabianiu cukru z buraków przez Józefa Bełzę. (z 8iu tablicami rycin). Warszawa 1837.

O zarazie bydlęcéj (księgosusz) wyjątek z dzieła Lud. Bojanusa. Bochnia 1846.

O administracji dobrami ziemskiemi przez Józefa Gluzińskiego Tom 2gi Wilno 1846—1847.

Przewodnik rolniczo-przemysłowy Rok IV Nr. 1—24. Leszno 1840.

Systematische Darstellung aller über das (Aerarial und Privat-

Mauthgefäll bestehende k k. österreichischen Gesetze und Verordnungen, zusammengestellt von H. A. Stupnicki. Lemberg 1846.

Statistische Tafel aller Länder der Erde etc. von Otto Hübner. Leipzig 1854 fol.

Vortrag über Leinen Industrie in Oesterreich. Gehalten in der Monats-Versammlung des n. ö. Gewerb-Vereines am 2. Juni 1851 von Jakob Reuter. Wien 1851.

Zweiter Vortrag über Leinen-Industrie in Oesterreich. Gehalten in der Monats-Versammlung des n. ö. Gewerb-Vereines am 7 Juli 1851 von Jakob Reuter. Wien 1851.

Ueber Sicherung der Kassen vor unbefugtem Oeffnen, Einbruch, Diebstahl und Feuer von J. Reuter.

Die k. k. ausschl. privil. Koaks- und Steinkohlen-Oefen, welche gegen alle übrigen Heizapparate eine namhafte durch ämtliche Versuche und Zeugnisse nachgewiesene Ersparung an Brennmaterial zeigen, erfunden von Friedrich Gohde. Wien 1855.

Erläuterungen und Aufschlüsse als Entgegnung zu den Vorwürfen, welche wiederholt in den Wiener Tagesblättern der österr. Abtheilung der Pariser Weltausstellung, den österr. Vertretern und Mitgliedern der Jury bei derselben gemacht wurden, vorgetragen von Theodor Hornbostel. Wien 1856.

Belehrung für die österreich. Landwirthe und Industriellen, welche sich an der französischen Agricultur-und Industrie-Ausstellung des Jahres 1855 zu betheiligen wünschen. Wien 1854.

Höhere Handels-Lehranstalt in Prag. Prag 1856.

Denkschrift über den neuen mit $^1/_{13}$ Jänner 1851 in Wirksamkeit tretenden russisch-polnischen Zolltariff. Wien 1851.

Bericht über die Wirksamkeit der Handwerkerschule in Brünn in Schul-Jahren 1856 — 1857. Brünn 1857.

Provisorische Bestimmungen über die Bezeichnung des Feingehaltes von Gold-und Silberwaaren. Wien.

Bemerkungen zu den, von Hr. Th. Hornbostel gegebenen Aufschlüssen, als Entgegnung auf den anonymen Artikel; „Unsere Fehler auf der Pariser Ausstellung, vorgetragen von Prof. Ludwig Förster etc . . . Wien 1856.

Wiener Eisenbahnzeitung, Führer für Reisende auf Eisenbahnen und Dampfschiffen in Oesterreich etc. Wien 1858.

Grundzüge der neuen Organisirung der Zeichnenschule des nied. österr. Gewerbe-Vereins. Wien.

Ueber die Schädlichkeit der bleihältigen Glasur. Wien.

Denkschrift über die Errichtung einer böhmischen Westbahn. Dem kk. Ministerium des Handels überreicht von der Prager Handels-und Gewerbekammer. Prag.

Einleitung zur Verfassung der Waarenerklärungen zum Behufe des Zollverfahrens bei den kk. österreich. Zollämtern. Wien 1853.

Geographie du premier âge, avec des details en petit texte pour le second âge, par. L. B. B. Lefortier. Paris 1813.

Czł. Tow. **Edmund Jastrzębski.**

Uwagi o chowie koni i wyścigach w Galicji, tudzież niektórych korespondencjach w tym przedmiocie w Dzienniku „Czas" w r. 1857 zamieszczonych przez Tyburcego Olszewskiego. Lwów 1858. (Exemp. 2),

Biegelmajer Ludwik Nadradzca finansowy, własne dzieło:

Ustawy dla posiadaczy dóbr ziemskich w Galicji we względzie politycznym, sądowym i finansowym potrzebne. Tom I. Lwów 1858.

Kohn Albin wydane przez siebie:

Rośliny pastewne, ich uprawa i pielęgnowanie. Warszawa 1858.

Drób czyli hodowanie ptastwa domowego, napisał podług najnowszych dzieł niemieckich i francuzkich. Warszawa 1858.

Maciejowski Ignacy napisane przez siebie dziełko:

O plantacji buraków. Warszawa 1858 r.

W. Pani Oczapowska przez ręce Czł. Komit. X. Adama Jakubowskiego złożyła:

Zbiór Rękopismów w przedmiotach rolniczych, pozostałych po zmarłym jéj mężu Radzcy Stanu, Dyrektorze Instytutu rolniczego w Marymoncie ś. p. *Michale Oczapowskim.*

Atlasy i Mappy.

Mappy Galicji przez Karola Kummersberg, przybyły drogą przedpłaty karty oznaczone Numerami 10, 29, 30. Ogółem téj Mappy posiadamy kart 30.

Czł. Czyn. Tow. **Jan Konrad hr. Załuski** ofiarował

Neueste Reise-Geschäfts und Strassen-Karte der Oesterreichischen Monarchie, mit Angabe aller Fahr-und Briefpoststrassen etc. verfasst und gezeichnet von Joseph Zakowski. Wien 1838.

Kupfer-Sammlung besonders zu Funke Naturgeschichte und Technologie, aber auch zu jedem andern Lehrbuche der Naturgeschichte brauchbar (in 22 Blättern). Braunschweig. 1803.

Tablica rycin: Landwirthschaftliche Bilderbogen v. Hamm Nr. 1 und 2.

Zbiory.

Czł. Cz. Tow. **Jan Konrad hr. Załuski** złożył:

Miarę końską na taśmie zielonéj z podziałką.

Biblioteka Towarzystwa w ogóle otrzymała darem w upłynionym roku, lub w zamian za Tygodnik rolniczo-przemysł. nadsyłały mu Towarzystwa i Redakcje

Pisma czasowe

w języku polskim	3
„ czeskim	1
„ kroackim	1
„ niemieckim	7

W dziełach i broszurach:

w języku polskim. . .	dzieł 41	w tom. 45	zesz. 14
„ niemieckim	„ 31	w tom. 31	zesz. 24
„ francuskim	„	1 . .	. 1

Komitet prócz tego nabywał z ogólnych funduszów Towarzystwa najnowsze dzieła w gałęziach literatury gospodarczéj najużyteczniejszych dla naszych gospodarzy. Tą drogą przybyło dzieł:

w języku	polskim. . .	22	w tom.	26	
„	niemieckim	14	w tom.	17	zesz. 1
„	francuskim	1	„	1	„ —

Katalog Biblioteki Towarzystwa prowadzony daléj wykazuje, że Biblioteka złożona z dzieł, broszur i pism periodycznych, uporządkowanych i stosownie oprawionych, obejmuje w ogóle z dniem 1 Stycznia 1859.

w języku	polskim dzieł	385	w Tom.	585
„	czeskim „	2	„	12
„	kroackim „	3	„	13
„	niemieckim „	500	„	747
„	francuskim „	32	„	51
„	angielskim „	2	„	5
„	łacińskim „	2	„	3
	Razem dzieł	926	w tom.	1416

W roku upłynionym utrzymywano z funduszów Towarzystwa pism periodycznych.

w języku	polskim	1
„	niemieckim	14
„	francuskim	3
	Razem	18

Biblioteka otwartą była codziennie dla użytku Członków Towarzystwa. Wypożyczyło z niéj w r. z. Członków 21 dzieł 71. Komitet wywiązując się z miłego obowiązku, składa niniejszém publiczne dzięki tym wszystkim szanownym dawcom, którzy w ciągu roku zeszłego zasoby naukowe Towarzystwa darami swemi pomnożyć raczyli.

Fundusze Towarzystwa

pochodzące jedynie ze składek przez Członków czynnych w myśl Statutu wnoszonych, jak każdego niemal roku, tak i w upłynionym, nie zupełnie były wolne od zawodów, spowodowanych zaleganiem w przynależnych opłatach za czas mniéj lub więcéj długi.

Komitet w corocznych sprawozdaniach swoich obowiązany podawać do wiadomości Towarzystwa ścisłą sprawę z jego funduszów znajduje się w przykrém nieraz położeniu wykrywania na jaw obojętności niektórych Członków, lekceważących wypełnienie swych obowiązków; a jednak tego nieprzyjemnego i bolesnego kroku tém bardziéj uniknąć nie może, iż się poczuwa do powinności zapobiegania wszelkiemi środkami tworzeniu się znaczniejszych zaległości.

W zeszłoroczném Sprawozdaniu, na Ogólném Zgromadzeniu w d. 22 Lutego odczytaném, wykazał Komitet *siedmiu* Członków należących do kategorji Iéj dłużnikow, jako nie płacących przez lat 4—5, a skutkiem tego zakwalifikowanych do wykreślenia z listy Członków Towarzystwa, których dług wynosił summę Złr. 334 kr. 30.

Jeden z tych upłacił należytość za lat 4 i pół wynoszącą Złr. 45 m. k.

Pozostali wierzyciele nie porozumieli się z Komitetem ani wprost, ani za pośrednictwem Członków na których przedstawienie weszli w grono Towarzystwa.

Do ich liczby przybył z końcem z. r. jeden z dłużników kategorji IIéj zalegający obecnie za lat 4 summę Złr. 40 m. k.

Ogółem tedy listę dłużników kategorji Iéj z obliczoną należytością po koniec 1858 r. stanowią:

Ripper Franciszek	Złr.	60	kr.	—
Hr. Romer Wilhelm	„	55	„	—
Szułajski Franciszek	„	64	„	30
Skarzyński Erazm	„	40	„	—
Tettmajer Adolf	„	50	„	—
Wilczyński Karol	„	60	„	—
Żłowodzki Seweryn	„	60	„	—
Razem	Złr.	389	kr.	30

W zeszłoroczném Sprawozdaniu wykazał również Komitet *trzech* Członków kategorji IIéj dłużnych za lat 3 summę Złr. 80.

Z tych jeden odezwą z d. 1 Maja z. r. do L. 944. zażądał wykreślenia z listy Członków Towarzystwa, oświadczając, iż wypłaci dług Złr. 25 m. k. w ratach dla siebie najdogodniejszych; drugi przeszedł do kategorji Iéj (jak wyżéj); trzeci, z powodów zasługujących na uwzględnienie, pozostał jeszcze w téj saméj kategorji.

Listę więc dłużników téj kategorji tworzą Członkowie zamieszczeni w z. r. w kategorji IIIéj, skutkiem zwiększenia się obecnie ich zaległości przez rok upłyniony, a dłużni mianowicie za lata 1856, 1857 i 1858. Temi są:

Estreicher Aleksander	Złr.	35	kr.	—
Chwalibogowski Władysław	„	30	„	—
Chwalibogowski Stanisław	„	30	„	—
Kaczkowski Zygmunt	„	25	„	—
Razem	Złr.	120	„	—

Nakoniec winni składkę za rok 1857 i 1858.

Biliński Alexy	Złr.	20	kr.	—
Br. Brunicki Maurycy	„	24	„	30
Hr. Kuczkowski Kazimierz	„	20	„	—
Löffler Franciszek	„	20	„	—
Nowaczyński Edward	„	20	„	—
Padlewski Adam	„	20	„	—
Schneider Adolf	„	20	„	—
Hr. Skorupka Adam	„	20	„	—
Sobolewski Seweryn	„	20	„	—
Sroczyński Wincenty	„	20	„	—
Hr. Stecki Ludwik	„	20	„	—
Razem	Złr.	224	„	30

Tak do Członków téj kategorji, jako i do zalegających składkę za upłynione trzy lata, zgłosił się Komitet przez szczegółowe do każdego odezwy pod dniem 16 Listopada 1858 z wezwaniem o uiszczenie wykazanych zaległości po dzień ostatni Grudnia r. z. i z zastrzeżeniem, iż po bezskutecznym upływie tego terminu wykazani będą imiennie Ogólnemu Zgromadzeniu w sprawozdaniu Komitetu, a następnie w témże drukiem ogłoszeni zostaną.

Według sprawozdania zeszłorocznego, 8miu dłużników kategorji III. winni byli summę . . . . Złr. 159 kr. 30

Z tych:

4ch zapłaciło . . . . . . Złr. 84 „ 30

3ch przeszło do kategorji II. Złr. 55 — Złr. 139 kr. 30

1 pozostał dłużny Złr. 20 „ —

Z przybyłemi do téj kategorji po koniec 1858 r. summa zaległości wynosiła Złr. 294 „ 30

Z tego:

upłaciło 3ch Złr. 50

na żądanie zezwolono na czasową zwłokę w wypłatach Złr. 20 — Złr. 70 „ 30

Pozostało dłużnych 12 jak wykaz imien. Złr. 224 „ 30

Ogólny tedy stan wierzytelności Towarzystwa

jest następujący:

1) Jeden Członek przyrzekł złożyć zaległość po odbiorze indemnizacji — dłużny za pół roku 1852 i lata 1853, 1854, 1855, 1856 i 1857 z przybytkiem składki za r. 1858 summę . . . . złr. 65 kr. — (jak Sprawozdanie z d. 22 lutego 1858 r.)

2) Jeden członek dłużny za r. 1854, 1855, 1856, 1857, który przyrzekł upłacać przy corocznych składkach zaległość (jak Sprawozdanie z d. 22 lutego 1858 r.) a winien z przybytkiem składki za r. 1858 Złr. 50 kr. —

3) Jeden zażądał wykreślenia, przyrzekając (jak wyżéj) wypłacić wedle swéj dogodności dług za pół roku 1855 i za lata 1856 i 1857 . . . . Złr. 25 kr. —

4) Jeden przyrzekł wypłacić zaległość za r. 1857 i 1858 (jak wyżéj) . . . . . Złr. 20 kr. —

5) Siedmiu dłużników z kategorji I za lata 1852—1858 (jak wyżéj). . . . . Złr. 389 kr. 30

6) Czterech Członków dłużnych z kategorji II za r. 1856, 1857 i 1858. . . . Złr. 120 kr. —

7) Jedenastu Członków dłużnych za r. 1857 i 1858 . . . . Złr. 224 kr. 30

8) Trzech Członków za wstępne z r. 1858 a 4 fl. 30 kr. . . . . Złr. 13 kr. 30

9) Czterech Członków reszty za wstępne z r. 1858 po 30 kr.. . . . . Złr. 2 kr. —

10) Czterdziestu jeden za cały r. 1858 . Złr. 410 kr. —

11) Dziesięciu za drugie półrocze 1858 r. Złr. 50 kr. —

Razem Złr. 1369 kr. 30

Stan upadłości funduszów Towarzystwa.

Upadłości funduszów z końcem roku 1855 jak Sprawozdanie Komitetu z dnia 11 Lutego 1856 r. . . . Złr. 805 kr. —

„ z r. 1856 jak Sprawozdanie z d. 2 Marca 1857 r. . . . . „ 20 „ —

Upadłości z roku 1857 jak Sprawozdanie z dnia 22 Lutego 1858 r. . . . „ 114 „ 30

„ z r. 1858 przez śmierć jednego członka . . . . „ 10 „ —

Ogółem upadłości funduszów Towarzystwa z końcem r. 1858 wynoszą

razem . . . „ 949 „ 30

Z ogólnéj liczby 35 Członków Czynnych obowiązanych jest do wnoszenia składek 299; pozostałych 59 uwolnieni są od opłat z tytułu ich powołania lub z powodów w myśl §. 14. Statutu i na mocy szczególnych uchwał Komitetu. —

Stan Funduszów Towarzystwa

od dnia 1 Stycznia do dnia 31 Grudnia 1858 r.

Przychód.

1) Pozostałości z dawnego rachunku *) Złr. 527 kr. 43

2) Nowe wpływy ze składek tak bieżących jak i zaległych od Członków Towarzystwa . . . . „ 2923 „ 30

3) Różne drobne wpływy . . . . „ 103 „ 42½

4) Pozostałość z funduszów z Wystawy w Jaśle . . . . „ 48 „ 33

Razem Złr. 3603 kr 28½

Rozchód.

1) Pisma perjodyczne, książki i mappy za r. 1857 i 1858 . . . . Złr. 144 kr. 2

2) Materjały pisemne i potrzeby kancelaryjne . . . . „ 54 „ 57

3) Koszta w czasie ogóln. Zgromadzenia Towarzystwa w r. 1858 . „ 18 „ 30

4) Introligatorska robota za r. 1858 „ 33 „ 13½

5) Inseraty w dzienniku „Czas“ za r. 1858 . . . . „ 35 „ 44

6) Druki i papier na takowe . . . . „ 39 „ 15

7) Czynsz za lokal na bióro Towarzystwa i podatek miejski od tegoż czynszu . . . . „ 466 „ 15

8) Restauracja lokalu . . . . . „ 11 „ —

9) Opał lokalu przez r. 1858/9 . . „ 126 „ 45

10) Oświetlenie lokalu w r. 1857 i 8 „ 42 „ 18

11) Kupno 3 Szaf, półmecówki, wagi na listy, sukna i restauracja mebli „ 53 „ 30

12) Porto pocztowe za r. 1858 . . „ 63 „ 20

13) Drobne wydatki za r. 1858 . . „ 29 „ 45

14) Koszta z powodu wystawy w Jaśle

a) podróż kassjera Złr. . . 35 } „ 49 „ —

b) wyrycie nazwisk na 7 medalach } „ 14 „ —

15) Posłańce . . . . „ 4 „ —

16) Przedpłata w Prezydjum Rządu krajowego na atlas wyobrażający rasy bydła w Austrji . . . . „ 20 „ —

17) Przedpłata na 10 funtów nasienia pszenicy Wiktorji przesłana do Frau-

*) Zgodnie ze Sprawozdaniem d. 22 lutego 1857 złożoném.

	endorfu w Bawarji z przesyłką pocztową pieniędzy	„ 4	„ 51
18)	Druk, papier i zbroszowanie odpowiedzi na podane pod rozbiór pytanie, odczytanéj przez Czł. komitetu Ludwika Szumańczowskiego w d. 23 Lutego 1858 r. na ogól. Zgromadz. Towarz. gosp. rol. krak. (na mocy uchwały tegoż ogól. Zgrom. odbite osobno z *Tygodnika* w 1000 egzemplarzach)	„ 25	„ 8
19)	Pensje, wynagrodzenia, gratyfikacje i usługa	„ 1761	„ —
20)	Pomoc kancelaryjna przez r. 1858	„ 103	„ 40
	Razem Złr.	3086	kr. 13½

Dochód . . . . Złr.	3603	kr. 28½
Rozchód . . . . „	3086	„ 13½
Reszta . . . . „	517	„ 51

m. k. czyli złr. 543 kr. 10 nową austr. monetą pozostaje z dniem 31 Grudnia 1858 r. w kassie Towarzystwa

Korrespondencja.

Z gubernji Płockiéj w styczniu 1859.

Przejechaliśmy powiaty pułtuski i ostrołęcki gubernji płockiéj i przekonaliśmy się, że lud nasz umié dotrzymać swego postanowienia nieużywania wódki i innych napojów gorzelanych, skutkiem czego byt jego znacznie poprawia się, bo więcéj niż dawniéj ma zamiłowania do pracy.

Z pamiętników ekonomicznych towarzystwa wolnego ekonomicznego rossyjskiego dowiadujemy się, że włościanie gubernji kowieńskiéj, biorąc dobry przykład od swych sąsiadów Litwinów augustowskich, w wrześniu r. z. uroczyście i dobrowolnie w kościołach poprzysięgli wstrzymać się od picia wódki, i bez względu na wybiegi i zachęty żydów do zwiedzania karczem, włościanie ci święcie zachowują daną Bogu obietnicę. Taka wstrzemięźliwość zmusiła wielu obywateli ziemskich do zamknięcia gorzelń i do zwrócenia się do innego rodzaju przemysłu, gdyż sprzedaż wódki, nawet po cenie zniżonéj, tylko na głównych traktach zaledwie dwunastą część poprzedniego dochodu przynosi. Szczęść Boże ludowi, który tak umié odsuwać od siebie główną przeszkodę do rozwoju rolnictwa, oświaty i do polepszenia bytu jego materjalnego!

Trzeźwy lud prędzéj zrozumié wielkie dzieło przez Rząd przedsięwzięte, celem oswobodzenia i uwłaszczenia włościan. Sprostowanie zaś prawa krajowego nie w samém tylko nadaniu równéj wszystkim wolności jest potrzebném; owszem, jest wiele innych rzeczy, które niewłaściwie w prawie są określone i w wykonaniu najczęściéj wyradzają jawny fałsz. Nie chcemy w tém pi-mi śreozwijać wszystkich zboczeń, przytoczymy tylko jeden przykład przez kilka pism czasowych rossyjskich podany.

„Wśród obszernego lasu rządowego, w dymnéj i błotnistéj chałupce, o milę przeszło od wsi odległéj, pomieszczeni są dwaj stróże lasów, gajowymi zwani, z których jeden, po imieniu Mikita, był średniego wieku, drugi Stefan młodym chłopakiem. Pierwszy z wieczora wlazłszy na piec, leżał, drugi wybierał się do lasu na patrol nocny.

— Dokąd Stefanie? — zapytał go Mikita.

— Pójdę na patrol, — westchnąwszy odpowiedział Stefan; — tylko noc bardzo ciemna, choć oczy wykol nic nie dojrzysz.

— Po cóż iść, skoro niczego nie dojrzysz? a choć posłyszysz kradzież, nic jednak nie poradzisz ze złodziejami.

Rada Mikity opartą była na doświadczeniu, lecz młody i sumienny Stefan nie chciał jéj się poddać i jeśli nie z przekonania o swym obowiązku, to z bojaźni, aby go najbliższy zwierzchnik, to jest strażnik, w domu nie zastał, postanowił noc przepędzić w lesie pod sosną. Lecz skoro tylko wyszedł, po upływie kwandransa wraca do chatki strażniczéj i budzi już swego towarzysza, który tylko co zadrzémał.

— Mikita, Mikita! w lesie rąbią, zapewne znowu przybyli mieszkańcy z Wieszniakowa, co poczniemy?

Djabli wiedzą co tu począć? — odpowiedział Mikita; — iść do nich daleko i nie ma po co, bo nie jeden ani dwóch lub trzech przybyło po kradzież, lecz najmniéj dziesięciu, którym nic zrobić nie potrafimy. Wszakże gajowy Alexy zuch, lecz i ten nic nie wskórał z defraudantami, a chociaż wszystkich znał i świadczył, lecz gdy sprawa odesłaną była do sądu, wszystkich ich usprawiedliwili *). Powiedzieli bowiem w sądzie: czém udowodnić możesz, że ci obwinieni byli w lesie i popełnili defraudację? Nie mógł udowodnić, bo sam tylko na uczynku ich schwytał. Więc obwinieni zostali sprawiedliwymi, a gajowy Alexy za słaby dozór lasu i dopuszczoną szkodę skarbu poniósł karę.

Bez względu na takie rozumowanie swoje, Mikita uledz musiał prośbie Stefana, z którym udał się do miejsca gdzie drzewo wycinano i tam zastali pięciu włościan z Wieszniakowa. Wszystkich ich schwytać i aresztować było rzeczą niepodobną i zaledwie na szczęście udało się im znaleźć rękawicę, gdy wnet napadnięci przez defraudantów, umykać musieli.

Wnet, podług przepisów, gajowi donieśli o tym wypadku swéj zwierzchności i rozpoczęła się zwykłym trybem sprawa; lecz drzewo z lasu zabrane było przez

*) **Podług praw rosyjskich defraudacja drzewa w lasach rządowych i prywatnych uważaną jest na równi z kradzieżą innych przedmiotów i dla tego sprawy o defraudacjach rozpoznawane są na drodze sądowéj.**

obwinionych i tylko rękawica od nich wzięta złożona sądowi, miała służyć za dowód czynu popełnionego.

Lecz gdy assesor (stanowoj prystaw) badać zaczął włościan obwinionych, ci zaparli się czynu i tłumaczyli się niewiadomością (nie znajem, nie wiedajem).

— Zkądże masz drzewo świeże? — zapytał jednego assesor.

— Kupiłem na rynku.

— Gdzie?

— W mieście.

— Od kogo?

— Od nieznanego mi człeka.

— Czyjaż ta rękawica?

— Nie mogę wiedzieć wielmożny panie.

— Czyż nie twoja?

— Zgoła nic; od urodzenia mego nie miałem rękawic.

— Więc i zimową porą nie nosisz rękawic?

— Tak, nie noszę.

— Czy to prawda, że Zalichwatski nie nosi nigdy rękawic? — zapytał assesor sąsiadów jego.

— Bóg wié! zapewne nie nosi rękawic, skoro tak sam twierdzi, — odpowiedzieli włościanie sąsiedzi.

Po wyprowadzeniu w ten sposób śledztwa, sąd wydał wyrok następujący:

„Włościan z Wieszniakowa zostaje w podejrzeniu o kradzież drzewa.

Zważywszy, że przy rewizji w lesie znaleziono szkodę, mianowicie po świeżo ściętém drzewie pni (oo), co odnieść należy do słabego dozoru nad lasami gajowych Mikity i Stefana, przeto sąd skazuje ich na karę chłosty rózgami, po piętnaście razów na każdego, oraz na zapłacenie wartości drzewa i kary pieniężnéj podług wyrachowania leśniczego gubernjalnego".

Wyrok takowy, twierdzi autor, po zaapellowaniu, we wszystkich instancjach, jako *zasadny*, zatwierdzony został".

Taka niedokładność prawa nie tylko w Cesarstwie, lecz i u nas w Królestwie dostrzegać się daje. Na poparcie tego twierdzenia przywiedziemy fakt, którego naocznym świadkiem byliśmy.

Mieszkaniec Królestwa miał sprawę cywilną z urzędnikiem rossyjskim w Warszawie zamieszkałym o należność pieniężną i posiadłość. Trybunał Cywilny w pierwszéj instancji zasądził mieszkańca Królestwa na wypłatę pewnéj summy urzędnikowi rossyjskiemu pod tymczasową exekucją. Od tego wyroku pierwszy wniósł appelację do Sądu Appellacyjnego i, po doręczeniu pozwu stronie, uzyskał od Prezesa termin skrócony; lecz gdy sprawa wniesioną być miała przed sąd, obrońca urzędnika rossyjskiego żądał excepcji, przytaczając do niéj tę zasadę, że ten urzędnik obecnie mógł wydalić się z Warszawy w interesie służbowym, chociaż rzeczywiście stał przed kratkami sądu i był obecnym sprawie. Sąd jednak przyjął excepcję i unieważniwszy pozew appellacyjny, postanowił, aby drugi pozew stronie był doręczonym z terminem dwumiesięcznym do wnoszenia appellacji przed sąd. W skutek takiego wyroku, urzędnik rossyjski z mocy wyroku piérwszéj instancji wyexekwował wnet od mieszkańca Królestwa zasądzoną mu przez Trybunał Cywilny należność. Tym więc sposobem appellacja dla mieszkańca Królestwa była prawomocną, dla urzędnika zaś rossyjskiego nic nieznaczącą; bo wyrok piérwszéj instancji był dla niego ostatecznym, gdyż po wypłacie poszukiwanéj należności, mieszkaniec Królestwa już nie miał czego poszukiwać w drugiéj instancji.

Może kto z czytelników zarzuci nam niewłaściwość wtrącania do pisma rolniczego rozpraw o prawach krajowych, lecz gdy zwrócim uwagę na to, że prawo dokładne jest podstawą ogólnego porządku i największym przyczynkiem do spokojności i rozwoju tak oświaty jak i wszelkiego przemysłu, przyznać musimy, że rolnikowi rozprawy takie nie są zbytecznemi.

Rok nowy rozpoczęliśmy pod wróżbą najlepszych życzeń; bogdajby one dla wszystkich spełniły się. Śnieg w krainie Kurpiów pokrył ziemię i używamy tu sanny. Ceny zboża nie podnoszą się, lecz bydło i konie zdrożały. W ogólności zima tutejsza wróży dobre urodzaje; daj Boże, aby się te nadzieje zjściły! *A. P.*

MORWA BIAŁA
do wychowu jedwabników
jako téż
nasiona morwowe i zarodki jedwabnicze.

Wychów jedwabników tak małéj pracy i nakładu wymaga, iż prawdziwie dziwić się należy, dla czego u nas do téj pożytecznéj gałęzi przemysłowéj nie biorą się, pomimo iż w krajach ościennych znacznie się rozwija. Cała bowiem praca przy tém hodowaniu jest taka, iż gąsienice jedwabnikowe trzymane w izbach czystych na stołach lub pułkach, karmią się 4 razy na dzień liściami morwowemi z początku krajanemi a późniéj całemi; wychów zaś ten rozpoczyna się na początku Czerwca i trwa tylko 33 dni. Jak zaś tanim kosztem do posiadania licznych drzew morwowych przyjść można, dosyć powiedzieć, iż na zakupienie 10ciu kóp drzewek morwowych jednoletnich, niemal 5 reńsk. m. k. wystarczy, a pierwszą próbę wychowu jedwabników już w 2gim roku przedsięwziąść można; albowiem drzewka te jednoletnie, mające 6 cali długości, posadziwszy w szkółce w ziemi ogrodowéj, w ciągu jednego lata wyrosną przeszło na łokieć i dostaną gałązki boczne. — W drugim więc roku na gałązkach tych bocznych zrywają się najpierwéj gdzieniegdzie listki dla gąsienic, a w okresie ich ży-

cia 5^{ym} ucinają się te gałązki z liściami, przez co drzewka jeszcze lepiéj podrastają. Niemałe na kraj spłynęłyby korzyści, gdyby na łatwość tę zaprowadzenia jedwabnictwa zwrócili baczną uwagę posiadacze ziemscy, księża parafjalni, przełożeni gmin, mieszkańcy małych miast przeważnie rolnictwem trudniący się i nauczyciele wiejscy. Nabywają się zaś drzewka morwowe nierównie taniéj, jeżeli sprowadzone są na koszt wspólny dla kilku osób. — Tym sposobem sprowadzono w roku przeszłym z Prus do Krakowa 1,080 drzewek morwowych, a gdy przykład ten zachęcił innych i z różnych stron objawiono życzenie, aby i w roku bieżącym na wiosnę mógł się powtórzyć, przeto zawiadamia się, iż ktoby sobie życzył w tym wspólnym transporcie mieć udział, zechce na ręce Doktora Professora Kozubowskiego w Krakowie przy placu Szczepańskim Nr. 363 przysłać odpowiednią kwotę podług cen w przybliżeniu tu podanych, za jakie w Krakowie na miejscu dostać będzie można. Ułatwione więcéj stosunki w r. b. spodziéwać się każą, że pozostanie nawet od transportu oszczędność, która pomiędzy zamawiających w ten sposób rozdzieloną będzie, iż każdy stosownie do ilości zamówionéj otrzyma odpowiedni dodatek z drzewek jednoletnich.

Ceny te są:

1na kopa drzewek jednoletnich morwy białéj	Złr. —	kr. 54
1na kopa drzewek 2letnich morwy białéj	„ 1	kr. —
1na kopa drzewek 3letnich morwy białéj	„ 1	kr. 45
1na kopa drzewek morwy chińskiéj L'hon szérokolistnéj	„ 1	„ 32
1na kopa drzewek 2letnich morwy chinskiéj L'hon szérokolistnéj	„ 1	„ 32
1^{den} łut nasienia morwy białéj, (około 6.000 ziarn), ...	„ —	„ 20
1^{den} łut nasienia morwy białéj francuzkiéj i włoskiéj	„ —	„ 42
1^{den} łut nasienia morwy białéj chinskiéj L'hon	„ —	„ 62
$^1/_4$ część łuta jajek jedwabników żółtych i białych (blisko 5000)	„ 1	„ 5
$^1/_4$ część łuta jajek jedwabników lepszych	„ 1	„ 30

Zamówienia łącznie z nadsyłką pieniężną przyjmują się tylko do 10 Marca r. b. wszelkie zaś korrespondencye w tym względzie mają być opłacone *franco*. Zamawiający raczą dokładnie wyrazić nazwisko swoje, miejsce zamieszkania i sposób dalszego przesłania.

Kraków 2 Lutego 1859 r.

Rozmaitości.

Nawóz z ziemi torfowéj. W okolicach gdzie się znajdują torfowiska, można sporządzać tani a nader silny nawóz następującym sposobem. Bierze się 6 części miałko przesianéj ziemi torfowéj, $1^1/_2$ części mączki kościanéj, $^1/_2$ części popiołu, tudzież nieco wapna ugaszonego z wodą na proszek, mączki z cegły lub palonéj gliny, nareszcie $^1/_3$ część soli. To się mięsza razem w miejscu od dészczu zabezpieczoném, starannie się przerabia i gnojówką lub uryną poléwa. Nawóz ten rozsypuje się równo po roli i zabronowuje razem z posiewem; pod ziemniaki rozsypuje się w brózdy. Skutek ma być nadzwyczaj pomyślny, a jeszcze i w drugim roku widoczny; ma być również bardzo skutecznym pod jarzyny, kwiaty itd. (*Fr. Bl*).

Doświadczony sposób utworzenia sobie rychléj kukurudzy.

Na każdém polu obsianém kukurudzą, można znaléść szulki, które gdy już będą dojrzałe, kiedy wszystkie inne są jeszcze zupełnie zielone, a ziarnka mléczne. Te wczesne szulki należy oberwać, wysuszyć dobrze na słońcu i przechować na nasienie. W następnéj jesieni przekonamy się, że całe pole z tego nasienia jednostajnie i tak rychło dojrzeje, jak pojedyńcze szulki w roku poprzednim zebrane. Powtarzając to coroku, utworzymy sobie bardzo rychłą kukurudzę. Jest to u nas bardzo ważne, często bowiem nie dozwala pogoda zasiać wcześno, a nieraz już we wrześniu jawią się przymrozki. Tą drogą przyszliśmy do tego, iż w roku 1857 już 20 sierpnia mieliśmy zupełnie dojrzałą kukurudzę. (*Fr. Bl.*)

Wiadcmości handlowe.

Zboże. Z powodu niepewności stosunków politycznych i braku zaufania w przyszłość, handel zbożowy na wszystkich ważniejszych targach zagranicznych ogranicza się prawie wyłącznie do potrzeb konsumcji; dla tego też widzimy w sprawozdaniach z Hamburga, Szczecina, Berlina, Wrocławia i t. d. że żyto odchodzi łatwiéj niż pszenica, będąca w tych krajach bardziéj artykułem spekulacji, do któréj w téj chwili zupełnie zniknęła ochota.—Na targu *Wrocławskim* regulującym przeważnie ceny zboża w Krakowie, płacono *3 lutego*: *Pszenicę* białą 90—100 sgr. (10—11 złr. korzec krak.) średnie gatunki 60—74—82 sgr. (fl. 6.38—8.12—9.4), żółtą 56—64—75—93 sgr. (fl. 6.12—7.5—8.18—10.18), na gorzelnie 40—45—49 sgr. (fl. 4.25—5—5.25); *Żyto* 53—56—58—61 sgr. (fl. 5.50—6.12—6.25—6.45); *jęczmień* 36—40—42—47sgr. (fl. 4—4.25—4.40—5.12); *owies* 32—36—39—41 sgr. (fl. 3.32—4—4.18—4.32); *groch* 65—69—71—83 sgr. (fl. 7.12—7.38—7.52—9.10); *rzepak zimowy* 120—125—130 sgr. (fl. 13.17—13.50—14. 24), *letni* 80—92 sgr. (fl. 8.50—10.10). **Koniczyna** w obu kolorach poszukiwana, a piękniejsze gatunki czerwonéj trochę wyżéj płacone. Znaczą *czerwoną* starą $14^3/_4$—$15^5/_8$ tal. ctr. *) (m. w. fl. $44^1/_4$—$46^1/_2$ korzec kr.), nową $16^1/_2$—$17^5/_8$ tal., (fl. $49^1/_2$—$52^1/_2$), przedniejszą $18^1/_4$—$18^2/_3$ tal. (fl. $54^3/_4$—56 korzec), *białą* 21—22—24—$25^1/_2$ tal. (fl. 63—66—72—76).

*) Od listopada r. z. waga handlowa w Prusiech uległa zmianie. W miejsce dawnego Centnara berlińskiego (110 ft.), który był równy 51,448 kilogr. = 91,8 funt. wied; zaprowadzono tak zwany centnar cłowy, ten sam którego używają w urzędach cłowych austryjackich, a który równa się 50 kilogr. = 89,285 ft. wiedeńskich i dzieli się na 100 funtów (R.)

Marcelli Jawonricki Redaktor odpowiedzialny.— Nakładem Redakcji.— W druk. Czasu.— za Rządzcę St. Gralichowski.